

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Rady, kterou se stanoví požadavky na ochranu zdraví obyvatelstva, pokud jde o radioaktivní látky ve vodě určené k lidské spotřebě

KOM(2011) 385 v konečném znění – 2011/0170 (NLE)

(2012/C 24/27)

Zpravodaj: **pan ZBOŘIL**

Dne 27. června 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 31 a 32 Smlouvy o Euratomu, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Rady, kterou se stanoví požadavky na ochranu zdraví obyvatelstva, pokud jde o radioaktivní látky ve vodě určené k lidské spotřebě

KOM(2011) 385 v konečném znění – 2011/0170 (NLE).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 6. října 2011.

Na 475. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 26. a 27. října 2011 (jednání dne 27. října), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 105 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Závěry

1.1.1 Výbor vítá tento návrh, který stanoví základní bezpečnostní standardy na ochranu zdraví populace před riziky vyplývajícími z ionizujícího záření, pokud jde o radioaktivní látky ve vodě.

1.1.2 EHSV pozitivně hodnotí vypracování tohoto návrhu na právním základě kapitoly 3 Smlouvy o Euratomu, aby bylo možné zajistit soulad přístupu s požadavky na sledování životního prostředí plynoucími z této Smlouvy a ze základních bezpečnostních standardů pro radiační ochranu.

1.1.3 Návrh stanovuje normy jakosti a požadavky na monitorování za standardních podmínek. Radiační mimořádné situace a následná kontaminace pitné vody z umělých zdrojů záření podléhají zvláštnímu nařízení pro mimořádné situace⁽¹⁾.

1.1.4 Výbor si uvědomuje, že se doporučení Komise 2001/928/Euratom⁽²⁾ ze dne 20. prosince 2001 o ochraně obyvatelstva před ozářením radonem ze zdrojů pitné vody zabývá radiologickou jakostí zdrojů pitné vody, pokud jde o radon a zplodiny radonu s dlouhým poločasem rozpadu.

1.2 Doporučení

1.2.1 Výbor souhlasí s tím, že by radon a zplodiny rozpadu radonu neměly navzdory existujícímu doporučení 2001/928/Euratom spadat do působnosti navrhované směrnice.

⁽¹⁾ Nařízení Rady (EURATOM) č. 3954/87.

⁽²⁾ Doporučení Komise ze dne 20. prosince 2001 o ochraně obyvatelstva před ozářením radonem ze zdrojů pitné vody (2001/928/Euratom) (není k dispozici v češtině).

1.2.2 EHSV však doporučuje, aby se radionuklidy s dlouhým poločasem rozpadu, tj. polonium (Po-210) a olovo (Pb-210), zahrnuly do stanovení celkové indikativní dávky.

1.2.3 EHSV poznamenává, že se v oddílu 3. Pracovní charakteristiky a metody rozboru přílohy III navrhované směrnice přihlíží k chemotoxicitě uranu. Výbor také doporučuje do textu směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě začlenit ustanovení o toxikologických kontrolách podzemní vody určené k odběru pitné vody v exponovaných oblastech s vyšším výskytem látek s obsahem uranu.

1.2.4 EHSV poznamenává, že hodnoty ukazatelů pro tritium uvedené v příloze I navrhované směrnice jsou stokrát nižší než hodnoty uvedené v Pokynech týkajících se jakosti pitné vody vydaných Světovou zdravotnickou organizací (Ženeva, třetí vydání, 2008). Ačkoli příliš nízká hodnota ukazatelů pro tritium v současnosti nevede k neodůvodněným omezením a může být užitečná jako indikátor jiných problémů, je třeba ji ještě jednou uvážit s ohledem na budoucí technologie.

1.2.5 Výbor vysoce hodnotí velmi důkladnou práci zúčastněných subjektů na tomto návrhu a doporučuje přistoupit k jeho přijetí co nejdříve.

2. Souvislosti

2.1 Voda představuje jednu z nejkompexněji regulovaných oblastí právních předpisů Společenství v oblasti životního prostředí. Pouze velmi malé procento systémů zásobování pitnou vodou se nachází v oblastech, ve kterých existují potenciální zdroje umělé radioaktivní kontaminace ze zařízení, jež používají, vyrábějí nebo likvidují radioaktivní látky.

2.2 U vodních systémů náchylných vůči tomuto druhu kontaminace se vyžaduje rozsáhlé monitorování, aby se zajistila bezpečnost jejich pitné vody. V Evropě však existují mnohé regiony, u nichž panují obavy z přítomnosti přirozeně se vyskytujících radioaktivních látek.

2.3 Na úrovni EU se již více než pět let dokončují technické požadavky na ochranu zdraví obyvatelstva s ohledem na radioaktivní látky v pitné vodě po konzultacích, do kterých se zapojila skupina odborníků podle článku 31 Smlouvy o Euratomu, výbor zřízený na základě směrnice o pitné vodě a výbor zástupců členských států podle článků 35 a 36 Smlouvy o Euratomu. Dosud nebyly uplatněny požadavky na monitorování tritia a celkové indikativní dávky podle směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě, neboť dosud nebyly přijaty změny příloh II (monitorování) a III (specifikace pro rozborů ukazatelů).

2.4 Je oprávněné začlenit požadavky na monitorování úrovně radioaktivity do zvláštních právních předpisů podle Smlouvy o Euratomu, aby se zachovala jednotnost, soudržnost a úplnost právních předpisů týkajících se ochrany před radiací na úrovni Společenství.

2.5 Komise tudíž předložila návrh stanovující požadavky na ochranu zdraví obyvatelstva ve vztahu k radioaktivním látkám ve vodě určené k lidské spotřebě, a to na základě článku 31 Smlouvy o Euratomu.

2.6 Ustanovení této směrnice podle Smlouvy o Euratomu po svém přijetí nahradí ustanovení směrnice 98/83/ES, pokud jde o radioaktivní látky v pitné vodě.

2.7 Hlavními zásadami navrhované směrnice jsou:

2.7.1 Právní základ: Ustanovení této směrnice se vztahují k základním standardům ochrany zdraví obyvatelstva. Zvoleným právním základem je tudíž Smlouva o Euratomu, a zejména články 31 a 32 této smlouvy.

2.7.2 Zásada subsidiarity: Jelikož má Společenství podle hlavy II kapitoly III Smlouvy o Euratomu výlučné legislativní pravomoci, nepodléhá tento návrh zásadě subsidiarity.

2.7.3 Zásada proporcionality: Návrh splňuje zásadu proporcionality tím, že stanovuje minimální harmonizované standardy pro monitorování tritia a celkové indikativní dávky a přizpůsobuje požadavky směrnice 98/83/ES týkající se radioaktivity nejnovějšímu vědeckotechnickému pokroku.

2.7.4 Volba nástrojů:

— Zatímco Společenství zodpovídá za stanovení jednotných pravidel v oblasti ochrany před radiací, je na členských státech, aby tato pravidla provedly do svých vnitrostátních právních předpisů a uplatňovaly je.

— Směrnice je proto nejvhodnějším nástrojem pro vytvoření společného přístupu k vymezení harmonizovaných požadavků na ukazatele radioaktivity a monitorování jakosti vody určené k lidské spotřebě.

3. Připomínky

3.1 Výbor vítá tento soustředěný a důsledný návrh, který jasně a explicitně stanovuje základní bezpečnostní standardy na ochranu zdraví populace před riziky vyplývajícími z ionizujícího záření, pokud jde o radioaktivní látky v pitné vodě. Poskytuje opětovné ujištění o radiologické jakosti vody z rozvodných sítí.

3.2 EHSV schvaluje právní základ pro vypracování tohoto návrhu v podobě kapitoly 3 Smlouvy o Euratomu k zajištění souladu přístupu s požadavky na sledování životního prostředí plynoucími z této Smlouvy a ze základních bezpečnostních standardů pro radiační ochranu.

3.3 Návrh je výsledkem rozsáhlé konzultační práce za účasti odborníků na radiační ochranu. Stanovuje normy jakosti a požadavky na monitorování za standardních podmínek. Radiační mimořádné situace, při nichž dochází ke kontaminaci pitné vody (tekuté potraviny) z umělých zdrojů záření podléhají zvláštnímu nařízení pro mimořádné situace⁽³⁾.

3.4 Výbor si uvědomuje, že se doporučení Komise 2001/928/Euratom ze dne 20. prosince 2001 o ochraně obyvatelstva před ozářením radonem ze zdrojů pitné vody zabývá radiologickou jakostí zdrojů pitné vody, pokud jde o radon a zplodiny radonu s dlouhým poločasem rozpadu.

3.5 Výbor poznamenává, že ozáření plynným radonem z domácích zdrojů pitné vody lze největší měrou přičíst vdechování plynu uvolněného do ovzduší v uzavřených prostorách a mnohem menší měrou vlastnímu pití takové vody.

3.6 Na druhé straně je EHSV toho názoru, že by se radionuklidy s dlouhým poločasem rozpadu, tj. polonium (Po-210) a olovo (Pb-210), měly zahrnout do stanovení celkové indikativní dávky.

⁽³⁾ Nařízení Rady (EURATOM) č. 3954/87.

3.7 EHSV poznamenává, že se v oddílu 3. Pracovní charakteristiky a metody rozboru přílohy III navrhované směrnice přihlíží k chemotoxicitě uranu. V exponovaných oblastech s vyšším výskytem látek s obsahem uranu v geologických vrstvách by měla být prováděna toxikologická kontrola podzemní vody určené k odběru pitné vody. Ustanovení v tomto smyslu by mělo být součástí směrnice Rady 98/83/ES o jakosti vody určené k lidské spotřebě, a to vzhledem k předběžné doporučené hodnotě uranu 30 µg/l, kterou uvádějí pokyny WHO týkající se jakosti pitné vody ⁽⁴⁾.

3.8 EHSV poznamenává, že hodnoty ukazatelů pro tritium uvedené v příloze I navrhované směrnice jsou stokrát nižší než hodnoty uvedené v Pokynech týkajících se jakosti pitné vody

vydaných Světovou zdravotnickou organizací (Ženeva, třetí vydání, 2008). Ačkoliv příliš nízká hodnota ukazatelů pro tritium v současnosti nevede k neodůvodněným omezením a může být užitečná jako indikátor jiných problémů, je třeba ji ještě jednou uvážit s ohledem na budoucí technologie.

3.9 EHSV konstatuje, že Komise v poznámce 2 v příloze k návrhu směrnice č. II „Monitorování radioaktivních látek“ umožňuje členským státům pro stanovení revizní četnosti monitorování u vody určené k lidské spotřebě dodávané z rozvodné sítě „místo objemu vody použít počet obyvatel v zásobované oblasti“; nezohledňuje však případy, kdy je voda z rozvodné sítě stáčena do lahví za účelem prodeje.

V Bruselu dne 27. října 2011.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁴⁾ Pokyny WHO týkající se jakosti pitné vody, čtvrté vydání 2011, kapitola 12 Chemické informační přehledy.